

พระครูภาวนาภริต (หลวงปู่สังข์ สงฺกัจโจ)
(๒๔๗๓-ปัจจุบัน)
วัดป่าอาจารย์ตื้อ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

นามเดิม สังข์ ทะลิ้ววน

เกิด วันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๓

บ้านเกิด บ้านท่า อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

บิดามารดา นายเฮ้า และ นางลับ ทะลิ้ววน

พี่น้อง มีพี่ชายคิดโฮมบิดา ๑ คน มีพี่ชายคิดโฮมมารดา ๑ คน มีพี่น้องร่วมท้องเดียวกันจำนวน ๔ คน

ท่านเป็นลูกชายคนที่ ๑

บรรพชา อายุ ๑๘ ปี ณ พัทธสีมา วัดศรีเทพประดิษฐาราม โดยมี พระสารภณมุนี (จันทร์ เขมิโย) เป็นพระอุปัชฌาย์
(ต่อมาได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระเทพสิทธิทวารวดี)

อุปสมบท พ.ศ. ๒๔๙๓ อายุ ๒๐ ปี บริบูรณ์ ณ พัทธสีมา วัดป่าบ้านสามผง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

โดยมีพระอาจารย์เก็ง อธิมุตตโก เป็นพระอุปัชฌาย์ พระทัต เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระอาจารย์บุญส่ง
โสภโก เป็นพระอนุสาวนาจารย์

เรื่องราวในชีวิต ท่านเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ซึ่งถือว่าสูงสุดในสมัยนั้น เมื่ออายุได้ ๑๘ ปี

บรรพชาเสร็จก็กลับมาจำพรรษาที่วัดอรัญญวิเวกบ้านท่า ซึ่งเป็นบ้านเกิด เมื่อครั้งเป็นสามเณร หลวงปู่มั่น ภู
ริทคุโต ได้มาพำนักที่วัดป่าบ้านหนองคือนาน ท่านก็ได้มีโอกาส ได้ไปรับฟังพระธรรมเทศนาจากหลวงปู่
มั่น โดยตรง แต่ยังไม่ค่อยเข้าใจเพราะยังเป็นเด็กอยู่ ท่านเป็นสามเณรอยู่สามปี สามนักรธรรมชั้นตรี - โท ได้จาก
สนามสอบวัดศรีชมชื่น ซึ่งเป็นวัดบ้าน เพราะยุคนั้นสนามสอบของคณะธรรมยุตยังไม่มี

ท่านได้ออกติดตามหาหลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม ซึ่งมีศักดิ์เป็นญาติทางชาย คือปู่ของหลวงปู่ตื้อ เป็นพี่ชายของคุณ
ชายของท่าน ได้อินแต่เกิดคิดศัพท์ของหลวงปู่ตื้อมานาน แต่ไม่เคยเห็นตัวจริงมาก่อนเลย จึงอยากจะทำติดตาม
หาหลวงปู่ตื้อ มีพระและญาติโยมขึ้นมาเชียงใหม่เป็นครั้งแรก โดยมีพี่ชายของหลวงปู่ตื้อ มีพระและญาติโยม
ตามมาด้วยซึ่งเมื่อถึงจังหวัดเชียงใหม่แล้ว ก็เข้าพักที่จังหวัดเชียงใหม่ก่อน ได้ยินว่าหลวงปู่ตื้อจำพรรษาอยู่ที่
วัดป่าดาราภิรมย์ จึงตามไปพบท่านที่วัดป่าดาราภิรมย์ เมื่อได้พบหลวงปู่ตื้อแล้ว ก็พักอยู่ที่วัดป่าดาราภิรมย์
ระยะหนึ่งจึงเดินทางกลับบ้านเกิด

พ.ศ. ๒๔๙๓ เมื่ออุปสมบทแล้ว ก็อยู่จำพรรษาที่วัดป่าบ้านสามผงกับพระอุปัชฌาย์เป็นเวลา ๕ ปี ท่านสอบ

นักธรรมชั้นเอกได้ที่วัดป่าบ้านสามผงแห่งนี้ แล้วทำหน้าที่เป็นครูสอนนักธรรมช่วยพระอุปัชฌาย์ จากนั้นปี พ.ศ. ๒๔๕๕ ท่านจึงออกเดินทางขึ้นเหนือเพื่อมาอยู่กับหลวงปู่คือ อจลธมฺโม ที่วัดป่าดาราภิรมย์ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ที่นั่นท่านได้เรียนบาลีไวยากรณ์กับพระมหายนฺตี พยอมยงค์ จนจบชั้นหนึ่ง สอบได้แล้วจึงหยุดเรียน เพราะจิตใจใฝ่ไปในทางธุรกิจมากกว่าท่านจึงได้ออกวิเวกแถบจังหวัดเชียงราย โดยมี พระอาจารย์โท ฐานาคฺคโม เป็นสหธรรมิก ที่ขววิเวกไปด้วยกัน ได้พบพระอาจารย์มหาทองอินทร์ กุศลจิตฺโต ที่วัดถ้ำผาจรูญ อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย

หลวงปู่คือ อจลธมฺโม สร้างวัดป่าสามัคคีธรรมซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นวัดป่าอาจารย์คือ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ท่านได้กลับจากที่ขววิเวกมาจำพรรษาที่หลวงปู่คือที่วัดป่าอาจารย์คือ ได้พัฒนาและบูรณะวัดนี้มาตลอด ในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสวัดป่าอาจารย์คืออย่างเป็นทางการ ได้สร้างอุโบสถหนึ่งหลัง ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้รับพระราชสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นโท ฝ่ายวิปัสสนาธุระที่พระครูภาวนาภิรัต ท่านจำพรรษาอยู่ที่วัดนี้มาเป็นเวลากว่า ๔๐ ปีแล้ว ปัจจุบันอายุ ๗๕ ปี พรรษา ๕๘ (พ.ศ. ๒๕๕๐)

ข้อมูลพิเศษ ท่านเป็นหลานของหลวงปู่คือ อจลธมฺโม เป็นประธานในการก่อสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์หลวงปู่คือ อจลธมฺโม ที่วัดอรัญญวิเวก บ้านข่า อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม

ธรรมโอวาท

"...สร้างบุญสร้างกุศลก็มีความสุข สมบัติของเราข้อมได้ มนุษย์สมบัติอาศัยความสุขด้วยศีลธรรม ทิพสัมมัตติ นิพพานสมบัติ เราทำเราไม่ต้องสงสัย สงสัยอะไรละ ก็จิตเรามีนี้ อ้อลงในจิตอันเดียวให้รู้จักนะ จิตนี้ขั้นห้า มันหุ้มอยู่ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ตัววิญญาณ มันหุ้มจิตอยู่นะ มันก็หุ้มออกมา สัญญามันก็หุ้มจิต อยู่นั่นแหละ สัญญามันรู้รอบทิศ เรามีหุ้มติดรอบทิศนะ รูป เสียง กลิ่น รส ก็รู้ก็พออยู่ เนี่ยเข้าใจนะ ความจำก็ออกมา เวทนา สุข ทุกข์ มันก็รอบจิตเราอยู่ คือขั้นห้านี้แหละ เข้าใจนะ แต่ว่าวิญญาณนี้ มาทางนี้มันมีความรู้สึกรอบขั้นห้าอยู่ ที่นี้ถ้าเราจะรับทาน มันก็อยู่ที่จิต ถ้าเราจะรับศีลมันก็อยู่ที่จิต จิตอันเดียวนะ พุทฺโธ ๆ รู้จิตเราละ ให้ศึกษาจิต แต่ว่าถ้าจะรับศีลห้านี้เป็นกิริยาคือ ห้าข้อ จิตอันเดียวรับเอา เท่านั้นแหละ ถ้าเราอยากจะทำ ห้าข้อนั้น จิตอันเดียวที่เราตั้งหลักหนึ่งขะ ข้อหนึ่งคืออะไร ข้อสองคืออะไร ข้อสามคืออะไร ให้ภาวนาเดี๋ยวเกิดปัญญาขึ้นมา เดี๋ยวเกิดสติในหลักนั้นขึ้นมา ก็จิตนั้นแหละรู้แจ้งด้วยศีลนั้น ศีลก็อยู่ที่จิตอันเดียว ที่เรารู้ก็มีห้าข้อ แต่เมื่อสงบแล้วก็ลงสู่จิตอันเดียวเป็นพลังนั้นนะ เข้าใจนะ ถ้าบุญกิริยาสิบ ก็เป็นกิริยา คือเราจะต้องทำในอาการกิริยาลักษณะนั้นในจิต แต่ว่าจิตนั้นรับเอา ๑๐ อย่าง เราก็นับเอามันอยู่ในจิตนั้นแหละ นับเอาละ เนี่ยมันเป็นบ่อเกิดนะ นับเอาหลักมัน นึก ทานคืออะไร นึกศีลคืออะไร ตามลำดับ อนุโลม ปฏิโลม อย่างนี้ว่าหลักการภาวนาทางในๆ อันนี้เป็นจิตตกภาวนา แต่ถ้าเราจะเอาคุณธรรมที่นั่น แต่ถ้าเราเอาไว้ในจิต เราจะลดมาคุณขั้นห้าเรา รูป เวทนา สัญญา ก็ยังใกล้กันนี้ ถ้ามาดูรูปที่ทาบบัญญัติไว้ว่า เกษยา โลมา ถ้าจะดูรูปธรรมท่านว่า อาการ ๑๒ รู้ได้ใกล้ๆ นี้ อันนั้นเป็นธรรมนะ ถ้าจะดูว่ามีธรรมก็เอาดูจิตเราอดอะไรได้บ้างนะ มันก็อยู่ที่ความสามารถของเราจะอดได้แค่ไหน แต่สร้างขึ้นไปมันก็มากขึ้นๆ เข้าใจบ่ ให้ภาวนาให้รู้จิตนะ ดังนั้น เราจิตมันมาก มันก็มากเป็นกิริยานั้นแหละ มันก็ ถ้าคิดห้า ถ้าคิดตามห้า มันก็ห้าคิดนั้นแหละ มันก็จิตอันเดียวนั้นแหละ แต่เราไม่มีสติ เพ็งก็เลยบัญญัติว่าจิตที่เป็นกุศลห้าดวงจะ คิดไปตามอาการ นั้น เข้าใจบ่ นะ ถึงร้อยดวงพันดวงก็คิดไปตามในเรื่องที่เป็นกุศล แต่ที่เป็นอกุศลก็บัญญัติไว้หลายดวงเหมือนกันแต่จิตอันเดียว แต่ไปตามกิริยาทั้งนั้น เท่านั้นแหละ ให้รู้ เมื่อรู้แล้วก็รวมอยู่ที่จิต..."

"...ไอ้วันไหนเจ็บกายหนอน โอบมันไม่มีพึ่งเราหรอก มันจะเอาอันนี้มันก็ไม่มีเอา นี่ก็แปลว่าซึ่งมันแล้วนะ คนซึ่งธรรมนี้ ไม่เห็นธรรมนะ..."

เรื่องราวในชีวิตของหลวงปู่สังข์ สังกิจโจ

ท่านเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ซึ่งถือว่าสูงสุดในสมัยนั้น เมื่ออายุได้ ๑๘ ปี บรรพชาเสร็จก็กลับมาจำพรรษาที่วัดอรัญญวิเวกบ้านข่า ซึ่งเป็นบ้านเกิด เมื่อครั้งเป็นสามเณรหลวงปู่มัน กิริทโค ได้มาพำนักที่วัดป่าบ้านหนองผืออนาน ท่านก็ได้มีโอกาส ได้ไปรับฟังพระธรรมเทศนาจากหลวงปู่มันโดยตรง แต่ยังไม่ค่อยเข้าใจเพราะยังเป็นเด็กอยู่ ท่านเป็นสามเณรอยู่สามปีสามนักธรรมชั้นตรี โท ได้จากสนามสอบวัดศรีชมชื่อ ซึ่งเป็นวัดบ้านเพราะยุคนั้นสนามสอบของคณะธรรมยุตยังไม่มีการได้ออกติดตามหาหลวงปู่คือ อจลธมฺโม ซึ่งมีศักดิ์เป็นญาติทางชายคือปู่ของหลวงปู่คือเป็นพี่ชายของคุณชายของท่าน ได้ยินแต่กิตติศัพท์ของหลวงปู่คือมานาน แต่ไม่เคยเห็นตัวจริงมาก่อน เลยจึงอยากจะทำติดตามหาหลวงปู่คือ มีพระและญาติโยมขึ้นมา

เชียงใหม่เป็นครั้งแรก โดยมีพี่ชายของหลวงปู่คือ มีพระและญาติโยมตามมาด้วยซึ่งเมื่อถึงจังหวัดเชียงใหม่แล้ว ก็เข้าพักที่จังหวัดเชียงใหม่ก่อน ได้ขียนว่าหลวงปู่คือเจ้าพรหมอยู่ที่วัดป่าคาราภิรมย์จึงตามไปพบท่านที่วัดป่าคาราภิรมย์ เมื่อได้พบหลวงปู่คือแล้วก็พักอยู่ที่วัดป่าคาราภิรมย์ระยะหนึ่งจึงเดินทางกลับบ้านเกิดพ.ศ. ๒๔๘๓ เมื่ออุปสมบทแล้ว ก็อยู่จำพรรษาที่วัดป่าบ้านสามผงกับพระอุปัชฌาย์เป็นเวลา ๕ ปี ท่านสอบนักธรรม ชั้นเอกได้ที่วัดป่าบ้านสามผงแห่งนี้ แล้วทำหน้าที่เป็นครูสอนนักธรรมช่วยพระอุปัชฌาย์ จากนั้นปี พ.ศ. ๒๔๘๘ ท่านจึงออกเดินทางขึ้นเหนือเพื่อมาอยู่กับหลวงปู่คือ อจลธมโม ที่วัดป่าคาราภิรมย์ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ที่นี้ท่านได้เรียนบาลี ไวยากรณ์กับพระมหามณเฑียรพยอมขงย์ จนจบชั้นหนึ่ง สอบได้แล้วจึงหยุดเรียน เพราะจิตใจใฝ่ในทางธุรกิจมากกว่า ท่านจึงได้ออกวิเวกแถบจังหวัด เชียงราย โดยมีพระอาจารย์โท ฐานุตตโม เป็นสหธรรมิก ที่ขัววิเวกไปด้วยกัน ได้พบพระอาจารย์มหาทองอินทร์ กุศลจิตโต ที่วัดถ้ำผาจรูญ อำเภอป่าแดด จังหวัดเชียงราย หลวงปู่คือ อจลธมโม สร้างวัดป่าสามัคคีธรรมซึ่งต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นวัดป่าอาจารย์คือ อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อปีพ.ศ. ๒๕๐๘ ท่านได้กลับจากที่ขัววิเวกมาจำพรรษากลับหลวงปู่คือที่วัดป่าอาจารย์คือ

ได้พัฒนาและบูรณะวัดนี้มาตลอดในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสวัดป่าอาจารย์คืออย่างเป็นทางการ

ได้สร้างอุโบสถหลังหนึ่งหลัง ในปีพ.ศ. ๒๕๓๘ ได้รับพระราชสมณศักดิ์เป็นพระครูสัญญาบัตรชั้นโท ฝ่ายวิปัสสนาธุระ

ที่พระครูภาวนาภิรัต ท่านเจ้าพรหมอยู่ที่วัดนี้มา เป็นเวลากว่า ๔๖ ปีแล้ว ปัจจุบันอายุ ๘๒ ปี พรรษา ๖๒(พ.ศ. ๒๕๕๕)

